

Gedeputeerde Staten van de Provincie Drenthe
Postbus 122
9400 AC Assen

Groningen, 16 februari 2010

Betreft: Ontwerp Omgevingsvisie Drenthe

Geacht college,

Graag maakt het Natuurplatform Regio Drentsche Aa van de gelegenheid gebruik te reageren op het ontwerp Omgevingsvisie Drenthe in het vertrouwen dat onze bijdrage nadrukkelijk betrokken gaat worden in de besluitvorming die moet leiden tot een definitief ontwerp.

Vanuit onze optiek *Versterken van natuur, rekening houdend met andere aspecten en belangen*, springen er in deze Omgevingsvisie een aantal verrassende elementen naar voren. Tegelijkertijd is er naar onze mening op een aantal plaatsen sprake van oppervlakkige duidingen en behoudend beleid.

We realiseren ons terdege dat het opstellen van een Omgevingsvisie een complexe materie is en dat het geen makkelijke opgave is om de vele belangen, zoals water, wonen, werk, cultuurhistorie en natuur ook in de nabije toekomst de kans te geven zich verder te ontwikkelen. We waarderen het dat u die uitdaging bent aangegaan, keuzes gemaakt heeft en uw gedachtegoed in deze Omgevingsvisie heeft vastgelegd.

De Hondsrug als UNESCO European Geopark

Wat ons verraste is het uitspreken van de ambitie om de Hondsrug te laten aanwijzen als UNESCO European Geopark. Het Natuurplatform ondersteunt deze ambitie van harte, met name vanuit de gedachte dat een dergelijk park een internationale status kent. Dit in tegenstelling tot de Nationale Parken zoals Nederland die tot nu toe heeft. Als Natuurplatform Regio Drentsche Aa vinden we zelfs dat de ambitie van de Provincie Drenthe kan worden uitgebreid door ook de beeksystemen Hunze en Drentsche Aa aan dit gebied toe te voegen. Niet alleen omdat het Geopark hiermee robuuster wordt, maar ook omdat beide beeksystemen erg afhankelijk zijn van bevorderende of belemmerende maatregelen die op de Hondsrug genomen worden. De waterhuishouding van beide systemen wordt mede beïnvloed door wat er zich op de Hondsrug afspeelt en vormen daarmee van nature een geheel. Ook in het realiseren van de UNESCO status zal het combineren van de Hondsrug met beide beeksystemen een grotere kans op acceptatie bewerkstelligen.

In deze combinatie komt mede tot uitdrukking dat dit het gebied is, waar de oudste leefculturen van Nederland zich bevonden en het lijkt ons een schitterend idee dat de Provincie Drenthe als eerste provincie een internationaal erkend natuur- en cultuursysteem binnen haar grenzen heeft.

De status van de Nationale Parken in Drenthe

In uw Omgevingsvisie worden de Nationale Parken niet als zodanig genoemd. Wij zouden graag zien, dat deze parken in uw Omgevingsvisie benoemd worden met een kwalitatieve uitspraak over het belang van deze gebieden. Onze verwachting hierbij is, dat de Provincie deze Nationale Parken voor de toekomst wil behouden en versterken en ze als instrument zal gebruiken om een bijdrage te leveren aan “groen en blauw”.

De nieuwe wet Ruimtelijke Ordening

Wat ons ook verraste was de stellingname ten aanzien van de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening. Wanneer *Vertrouwen* en *Gezamenlijke Verantwoordelijkheid voor Drenthe* de uitgangspunten zijn, is het dan niet logisch om bij de totstandkoming van de visie ook op die punten verantwoordelijkheid te nemen? Nu lijkt het erop, dat er een laissez faire houding wordt ingenomen, waarbij gaande het proces wel ongeveer duidelijk zal worden waar we uitkomen. Er wordt afgezien van actieve sturing, in de hoop dat al doende de verschillende belangen vanzelf zorgvuldig behartigd zullen worden en de eigen ambities gerealiseerd. Anders gezegd: *Vertrouwen* win je en is te behouden door van te voren duidelijk aan te geven waar de Provincie staat ten opzichte van de multifunctionele gebieden. Wij zijn er van overtuigd dat in het ambtelijk overleg tussen Provincie en gemeenten het natuurbelang voortdurend in de verdrukking zal komen en in de belangenafweging onvoldoende gewicht in de schaal zal leggen. Dit soort overlegsituaties onttrekken zich over het algemeen aan elke democratische controle en staan daardoor op gespannen voet met uw eerder gekozen uitgangspunten *Vertrouwen* en *Gezamenlijke Verantwoordelijkheid*. Wij pleiten er daarom sterk voor, dat u meer gebruik maakt van de mogelijkheid richtlijnen op te stellen, om zo een betere sturing te geven aan dit complexe proces. Overigens, tot op heden heeft u toch niets anders gedaan? Bij de totstandkoming van het ontwerp Omgevingsvisie Drenthe heeft u ook vele partijen gehoord en op basis daarvan een visie vastgesteld. Is dat dan niet goed bevallen?

Natuur en Natuurbeleving

Er zijn twee thema's die ons inziens op verwarrende wijze in de Omgevingsvisie gepresenteerd worden. Dit betreft aan de ene kant de begrippen *Natuur* en *Natuurbeleving*, en aan de andere kant de termen *EHS* en *Natura 2000*.

Bij bestudering van de Omgevingsvisie viel ons op, dat het begrip *Natuur* in twee betekenissen gebruikt wordt, zonder dat deze specifiek worden uitgewerkt. Nu eens wordt het begrip *Natuur* gehanteerd wanneer er *Natuurbeleving* bedoeld wordt (belang van de recreant), dan weer blijkt het te gaan om natuur als *Intrinsieke Waarde* ((belang van de Natuur zelf: flora, fauna, biodiversiteit, waterhuishouding, etc.). Wij vinden dat in de Omgevingsvisie een duidelijker onderscheid gemaakt moet worden tussen de begrippen *Natuurbeleving* enerzijds en *Intrinsieke Natuurwaarde* anderzijds.

Voor de verdere ontwikkeling van natuurgebieden en een zorgvuldige afweging tussen de belangen van Natuur en Recreatie is een helder onderscheid tussen de begrippen *Natuurbeleving* en *Intrinsieke Natuurwaarde* van groot belang. Echte natuurgebieden met intrinsieke natuurwaarden zijn in onze ogen maar beperkt aanwezig in Drenthe. Door duidelijker te benoemen in welke gebieden de intrinsieke natuurwaarden werkelijk voorop staan, kan in het proces van belangenafweging meer prioriteit gegeven worden aan de Natuur zelf. Hiermee wordt ook helder op welke fronten de Provincie Drenthe zich inspant voor intrinsieke natuur en kan zij zich hierop profileren.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natura 2000

Ook bij het gebruik van de begrippen EHS en Natura 2000 ontstaat tijdens het lezen van het Ontwerp Omgevingsvisie verwarring. Wordt in het begin van de visie alleen gesproken over EHS, later komt terloops het begrip Natura 2000 naar voren, waarbij de suggestie gewekt wordt dat dit min of meer hetzelfde is. Natura 2000 en EHS zijn echter twee volkomen verschillende zaken. De EHS wordt aangestuurd door de overheid en kent een eigen status binnen Nederland met zijn eigen beheersmaatregelen, bedoeld om natuurgebieden onderling met elkaar te verbinden. Dit in tegenstelling tot Natura 2000; hier betreft het een besluit van de Europese Unie. Natura 2000 gebieden komen op een andere manier tot stand, kennen hun eigen manier van inrichten en beheren en hebben een andere status, die er vooral op gericht is de biodiversiteit in Europa te behouden.

Als het gaat om het begrip *Natuurbeleving* zou je Natura 2000 gebieden en EHS terreinen onder één noemer kunnen brengen en ze kunnen kwantificeren om aan te duiden hoeveel ha aan oppervlakte natuur er voor de recreant in de Provincie Drenthe aanwezig is. Geredeneerd vanuit het begrip *Intrinsieke Natuur* zegt een dergelijke kwantificering echter niets over de staat waarin die gebieden zich aan het eind van de planperiode (2020) zullen bevinden. Vanuit de eigen doelstellingen van Natura 2000 gebieden en EHS terreinen is een geheel andere kwalificering nodig om te beoordelen of de beoogde doelen zijn gehaald.

Knagen aan de verbindingen van de Ecologische Hoofdstructuur

Teleurstellend vinden we de constatering dat de verspreid liggende kleine natuurgebieden (circa 2500 ha) niet langer deel gaan uitmaken van de EHS. Ook constateert u dat er in de planperiode een afname plaats zal vinden in de biodiversiteit.

We begrijpen dat het beheer van kleine natuurgebieden in economische opzicht minder aantrekkelijk is dan dat van grote gebieden. Toch mag dit niet een doorslaggevend argument zijn om de EHS status van deze kleine gebieden te laten vervallen. Ook het feit dat aan de landbouw rondom deze natuurgebieden meer perspectief geboden wordt door de EHS status in te trekken, wijzen wij af. Wij zijn van mening dat er eerst studie gedaan moet worden om te inventariseren welke huidige natuurwaarden deze kleine natuurgebieden vertegenwoordigen en welke ontwikkelingsmogelijkheden ze hebben. Ook vinden we dat terreinbeheerders een *businessplan* zouden moeten opstellen om te bewerkstelligen dat het natuurbeheer, eventueel met inzet van vrijwilligers, tot een haalbaar resultaat kan leiden. Zeijen en Zeegse zijn voorbeelden waar met inzet van vrijwilligers op een verantwoorde manier natuurbeheer plaats vindt.

Van de Provincie Drenthe verwachten we ook, dat er maatregelen getroffen worden om in de omgeving van deze kleine natuurgebieden een ander soort (kleinschalige) landbouw te stimuleren die geen schade berokkent aan de omringende natuurgebieden en wellicht een positieve bijdrage kan leveren aan de intrinsieke natuur. Wij zijn van mening dat onvoldoende is onderzocht of deze vormen van landbouw daar op termijn economisch gezien een bestaansrecht hebben. Het besluit om verspreid liggende kleine natuurgebieden niet langer deel te laten uitmaken van de EHS vinden we daarom prematuur.

Overigens verwachten we in de Omgevingsvisie dat naast het realiseren van de EHS er ook een standpunt ingenomen wordt over het beheer. Onze verwachting hierbij is dat u naar gemeenten en waterschappen op zijn minst een coördinerende en sturende rol vervult om natuurwaarden te realiseren.

Biodiversiteit

Ook wij begrijpen dat er op wereldschaal een afname is in de biodiversiteit. Maar dit hoeft nog niet te betekenen dat die afname zonder meer ook in de Provincie Drenthe zal plaats vinden. Sterker: we missen in de Omgevingsvisie de ambitie om de biodiversiteit in stand te houden. Op zijn minst zou er een visie ontwikkeld moeten worden met daaraan gekoppelde maatregelen, om die biodiversiteit te versterken, of eventuele schade zo veel mogelijk te beperken.

Wij kunnen niet sterk genoeg benadrukken dat achteruitgang in biodiversiteit niet reversibel is. In de wetenschap dat biodiversiteit ook een bestaand of toekomstig economisch nut vertegenwoordigt is het zonder meer raadzaam na te gaan wat op dit gebied voor stappen genomen kunnen worden.

Wij wijzen ook op de koppositie die de Provincie Drenthe reeds ingenomen heeft wat betreft de verspreiding van flora en fauna over de verschillende gebieden in de provincie. Het zou de Provincie Drenthe sieren als ze ook op het gebied van biodiversiteit (de verspreiding van flora en fauna draagt hier aan bij) het voortouw gaat nemen.

Groningen Airport Eelde

Over de positie van het vliegveld Groningen Airport en een eventuele uitbreiding willen we kort zijn.

De vraagstukken die met het vliegveld te maken hebben kennen een complexiteit die het blikveld van het Natuurplatform Drentsche Aa te buiten gaat. Wij willen hierover dan ook geen expliciet standpunt innemen. Wel kunnen we constateren dat er destijds in Amsterdam bij de besluitvorming over de Noord-Zuidlijn sprake was van een tunnelvisie. Wat betreft de toekomstbeelden over het vliegveld Groningen Airport lijkt er bij de betrokken bestuurders sprake te zijn van een fata morgana. Droombeelden over regelrechte vluchten naar New York of een verdrievoudiging van het passagiersaantal, lijken ons gezien het geringe achterland en de concurrentie vanuit Duitsland zeepbellen toe.

Transferium De Punt

Om op basis van deze luchtkastelen een *Transferium de Punt* te willen ontwikkelen is niet alleen het neerzetten van iets buitenproportioneels, dat totaal niet past in de Drentsche verhoudingen waar u in uw Omgevingsvisie zo hoog over opgeeft. Ook is hier sprake van het misbruiken van kostbare grond voor allerlei vervoerssituaties die zich in de planvorming nog moeten bewijzen. Wij vinden geen enkele onderbouwing met te voorziene verkeersbewegingen, die het ontwikkelen van het Transferium rechtvaardigen.

Het *Programma Regiopark*, als centraal onderdeel van de Regiovisie Groningen Assen, heeft er bewust voor gekozen dat water en natuur leidraad zijn voor de inrichting van deze Regio.

De opsomming van alle functies voor een Transferium ter hoogte van De Punt, strekken zich in al hun omvang uit tot in de landerijen van Ydermade en zijn daarom strijdig met de uitgangspunten van het Programma Regiopark.

We zien uw reactie graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,
Namens het bestuur Natuurplatform Regio Drentsche Aa

Willem Bok

Correspondentieadres:
Haasakkers 3
9475 PJ Midlaren